

EPISTOLE

SFÂNTUL PAVEL
1 CORINTENI

Cel mai vechi

Manual practic și dogmatic al creștinismului

traducere inedită și comentariu de
Cristian Bădiliță

ediție bilingvă

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

Cuprins

Notă generală.....	5
Introducere. Cel mai vechi Manual practic și dogmatic al creștinismului	9
1Corinteni.....	22
Comentariu	
Capitolul 1.....	101
Capitolul 2.....	124
Capitolul 3.....	132
Capitolul 4.....	139
Capitolul 5	148
Capitolul 6.....	156
Capitolul 7.....	165
Capitolul 8.....	176
Capitolul 9.....	184
Capitolul 10.....	196
Capitolul 11.....	207
Capitolul 12.....	221
Capitolul 13.....	233
Capitolul 14.....	247
Capitolul 15.....	261
Capitolul 16.....	281
Notă bibliografică.....	291

Cel mai vechi Manual practic și dogmatic al creștinismului

Pe la începutul anului 54, apostolul Pavel trimitea, de la Efes, o lungă și densă Epistolă membrilor comunității creștine din Corint. Acest text, pe care unii exegeți moderni îl consideră alcătuit din două Epistole, inițial autonome, avea să fie preluat în Noul Testament sub numele de Prima Epistolă către corinteni sau 1Corinteni. El reprezintă cel mai vechi Manual practic și dogmatic al creștinismului, abordând subiecte capitale, precum sfârșitul lumii, glosolalia, profetizarea, dar și de viață curentă – situația familiilor mixte, alcătuite dintr-un creștin și un necreștin, procesele între membrii comunității, riscul de a mânca din jertfele păgâne sau îmbrăcăminte și rolul femeilor în timpul adunărilor euharistice.

Cronologia paulinică nu poate fi stabilită exact. Apostolul va fi ajuns la Corint în toamna anului 49 sau 50 și a rămas acolo un an și jumătate (Faptele

apostolilor 18,11), timp suficient pentru a întemeia o comunitate destul de numeroasă și bine evanghelizată. Până să ajungă la Corint, Pavel trecuse printr-o încercare dureroasă la Tesalonic, apoi suferise un eșec usturător la Atena, patria filozofilor, a „înțelepciunii omenești”, împotriva căreia apostolul se va dezlanțui în 1Corinteni. De la Atena la Corint – circa 60 de kilometri – a călătorit singur, cei doi tovarăși ai săi, Timotei și Silvan, fiind trimiși la Tesalonic pentru a-i consola pe noii convertiți, abandonați în pripă. La Corint, unde va redacta Epistola către tesaloniceni, Pavel a întâlnit un cuplu de creștini, Aquila și Prisca sau Priscilla, refugiat de la Roma în urma unui decret al împăratului Claudiu. Cei care luaseră parte la polemicile dintre evrei și creștini, provocând tulburări publice, erau expulzați din capitală. Printre ei se numărau și soții Aquila/Priscilla. Cei doi se ocupau cu pielăria și confecționau corturi. Din Faptele apostolilor (cap. 18) aflăm că aceasta a fost, o vreme, și îndeletnicirea lui Pavel la Corint. În schimbul muncii sale alături de Aquila și Prisca, apostolul a primit găzduire, până când Timotei și Silvan s-au întors de la Tesalonic, aducând, probabil, și resurse bănești.

Așa cum procedase și la Tesalonic, Pavel a predicat, mai întâi, în sinagoga din Corint. Fără mult succes.

Luca ne transmite că doar Crispus, mai-marele sinagogii, s-a convertit, împreună cu familia sa. Pavel se îndreaptă atunci spre locuitorii păgâni. Corintul, situat la circa 60 de kilometri depărtare de Atena (trei sau patru zile de mers), se afla pe istmul cu același nume. Avea două porturi, situate pe țărmuri opuse, la o distanță de numai șase kilometri unul de celălalt. Cetatea fusese întemeiată înainte de perioada homerică. În anul 146 î.H., ea a fost distrusă de romani, apoi refondată, în 44 î.H., de Iulius Caesar, cu statut de colonie: *Colonia Laus Iulia Corinthiensis*. A devenit capitala provinciei senatoriale Ahaia în anul 27 î.H. (cf. Pausanias, *Graeciae descriptio*, 2,1-5). Dacă Atena și-a menținut statutul de capitală intelectuală, Corintul era capitala administrativă a provinciei. Funcționarii foloseau limba latină, dar greaca se vorbea peste tot, inclusiv în cercurile puterii. La Corint își avea sediul proconsulul provinciei, care, în timpul șederii lui Pavel, era chiar fratele filozofului Seneca, Lucius Annaeus Novatus, rebotezat Gallion în urma unei adopțiuni. Când iudeii din Corint, revoltați de „blasfemiile” lui Pavel, îl aduc pe acesta la tribunal, Gallion refuză cererea de a-l judeca, afirmând că el nu are competență juridică asupra chestiunilor de ordin religios. Fragmentul respectiv stă, cel mai probabil, la originea unei Corespondențe apocrife,

din secolul al IV-lea, între apostolul Pavel și Seneca, fratele lui Gallion.

Pentru a completa acest tablou al Corintului, trebuie spus că locuitorii, pe lângă faptul că vorbeau mai multe limbi (predominând totuși greaca și latina), practicau diverse culte și religii. Existau temple ale lui Poseidon, zeul mării; Artemis, zeița fertilității și ocrotitoarea nașterilor; Atena, stăpâna artei militare și a înțelepciunii practice. Dar și zeitățile asiatice erau prezente: Dionysos, Asclepios și Isis. Una din problemele grave cu care se confruntă Pavel e tocmai raportarea credincioșilor creștini, proveniți dintre păgâni, la vechea lor cutumă religioasă, mai ales consumul cărnii jertfelor.

După un an și jumătate petrecut la Corint, Pavel s-a imbarcat din portul Chenhreea cu destinația Asia Mică. În prealabil și-a ras părul, semn al unui legământ asupra căruia persistă încă misterul. Va face un alt „turneu” de evanghelizare prin regiunile Galatia și Frigia, dar ținta rămâne cetatea lui Artemis, Efes, situată, atunci, chiar pe țărmul Mării Egee (astăzi, din cauza aluviunilor, zidurile se află cam la șapte kilometri spre interior, în apropierea orașului Selçuk).

Din Faptele apostolilor aflăm câteva lucruri importante despre șederea lui Pavel la Efes, care ne vor ajuta

să înțelegem contextul, originea și intenția teologică a Primei Epistole către corinteni.

1) Faptele menționează prezența la Efes a unui alt misionar, Apollos, evreu din Alexandria, convertit la creștinism. Acesta va ajunge și la Corint, stârnind unele conflicte, pe care Pavel încearcă să le aplaneze prin Epistola sa. Apollos era cultivat, un autentic reprezentant al mediului alexandrin, din care se vor ivi câteva figuri extraordinare ale creștinismului timpuriu: Ammonios, Clement, Origen. Foarte versat în Scripturile iudaice (pe care le cita pentru a dovedi mesianitatea lui Iisus), Apollos nu cunoștea decât „botezul lui Ioan”, de pocăință, ignorându-l pe cel în Duh Sfânt. Aquila și Prisca, veniți, la rândul lor, de la Corint la Efes, îl inițiază pe Apollos în botezul Duhului, esențial pentru investirea cu darul profeției și al vorbirii în limbi. Pavel însuși va desăvârși „botezul lui Ioan”, acordat de Apollos, în cazul a douăsprezece persoane, prin punerea mâinilor deasupra capului: „și aceia au început să vorbească în limbi și să profetizeze” (Fapte 19,7, traducere C.B.) Una dintre temele majore abordate în 1Corinteni va fi tocmai „ordinea harismelor”, cu focalizare asupra vorbirii în limbi și profeției.

2) Pavel se desparte și de evreii din sinagoga Efesului, deschizând o școală privată în locuința unui anume Tyrannos. Dar activitatea sa nu se reduce la învățământ, catehizare și propovăduire. El își manifestă, din plin, harisma de taumaturg, săvârșind miracole și vindecări. Citim în Fapte 19,11-13: „Dumnezeu făcea minuni neobișnuite prin mâinile lui Pavel, încât batiste și veșminte care-i atinseseră pielea erau aduse [și așternute] peste cei bolnavi și bolile se îndepărtau de la ei; iar duhurile rele plecau. Unii exorciști iudei, care umblau din loc în loc, au încercat să rostească, peste cei care aveau duhuri rele, numele Domnului Iisus, zicând: „Vă conjur în numele lui Iisus, Cel pe care-L propovăduiește Pavel!”

3) Tot Faptele descriu, pe larg, un conflict provocat de un meșteșugar din Efes, Demetrios, care fabrica machete ale celebrului *artemision*, templul zeiței Artemis, una dintre cele șapte minuni ale Antichității. Demetrios și colegii săi artizani îi acuzau pe creștini de sabotarea cultului tradițional și propovăduirea unei religii noi, fapt care șubrezea concordia cetății. Dar meșteșugarii se temeau cu precădere de *efectele economice* ale extinderii creștinismului. În predicile sale, Pavel va fi reluat tematica abordată și la Atena – ce este făcut de mâinile omului nu poate fi

venerat ca divinitate. El atacă frontal păgânismul, taxându-l drept idolatrie. Cultul, religia comportă și o latură economică. În cazul de față, obiectele artizanale, machetele, amuletele etc. realizate în marginea *artemision*-ului asigurau prosperitatea cetății. Prin discursul lor antiidolatric, Pavel și însoțitorii săi puneau în pericol veniturile meșteșugarilor și ale oficianților păgâni. După acest episod apostolul părăsește orașul, îndreptându-se, din nou, spre Macedonia.

4) La Efes, Pavel primește informații despre comunitatea creștinilor din Corint. Află că s-au constituit mai multe cercuri, „al lui Pavel”, „al lui Apolos”, „al lui Petru”. Mai află și de continuarea practicilor păgâne, inclusiv în timpul adunărilor euharistice; de relațiile imorale pe care le întrețin unii creștini (fiu cu mama vitregă etc.); dar mai ales e îngrijorat de înmulțirea episoadelor de isterie colectivă, prin glosolalii (vorbiri în limbi) necontrolate. Toate aceste subiecte sunt abordate și soluționate în 1Corinteni.

*

Întrucât am discutat în Comentariu versetele și subiectele problematice, ofer aici doar un Cuprins semnificativ, însoțit de unele precepte memorabile. Dacă Predica de pe Munte e poarta prin care se intră în paradis, 1Corinteni e drumul spre această poartă.

Schismele trebuie evitate. Nu există o comunitate „a lui Pavel”, alta „a lui Apolos”, alta „a lui Kephas”. Hristos nu trebuie împărțit. El și numai El S-a răstignit pentru toți și în numele Lui sunt botezați creștinii. (1,12-14)

Cuvântul/logosul crucii e nebunie în ochii înțelepților lumii. „Noi Îl propovăduim pe Hristos cel răstignit – pentru iudei, scandal, pentru păgâni, nebunie; dar pentru cei chemați (*id est*, creștini), Hristos e minune a lui Dumnezeu și înțelepciune a lui Dumnezeu.” (1,23-24)

Importanța Duhului în cunoașterea lui Dumnezeu. „Noi nu am primit duhul lumii, ci Duhul de la Dumnezeu, ca să cunoaștem cele dăruite nouă de Dumnezeu.” (2,12)

Omul biologic/însuflețit *versus* omul înduhovnicit. „Omul înduhovnicit le poate judeca pe toate, dar el nu poate fi judecat de nimeni.” (2,15)

Un verset despre purgatoriu. „Dacă lucrarea pe care cineva a zidit-o va dăinui, el va lua răsplată; dacă lucrarea va arde, acela va rămâne în pagubă; el totuși se va mântui, dar ca prin foc.” (3,15)

Truda și sacrificiile apostolilor. „Până în ceasul de acum noi flămânzim și însetăm, suntem goi, palmuiți și pribegi. Trudim lucrând cu mâinile noastre.

Batjocoriți, binecuvântăm; prigoniți, răbdăm; defăimați, ne rugăm.” (4,11-13)

Creștinii corinteni sunt desfrânați și aroganți. Se impun măsuri ferme și urgente. „Curățiți vechea drojdie, ca să fiți aluat nou!” (5,7)

Creștinii nu trebuie să apeleze la tribunalele păgânilor pentru a se judeca între ei. Ei trebuie să caute dreptate în sânul comunității, să apeleze la înțelepții din comunitate. „Nu știți că noi îi vom judeca pe îngeri? Darmite cele din viața de zi cu zi!” (6,3)

Nelegiuirile nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu. „Nu vă amăgiți! Nici desfrânații, nici idolatrii, nici adulterii, nici efeminații, nici homosexualii, nici hoții, nici avarii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici hrăpăreții nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu.” (6,9-10)

Trupurile credincioșilor sunt „mădulare” ale lui Hristos. (6,14-20)

Despre feciorie și căsătorie. Statornicia relației. „Bărbatul să-i dea femeii ce îi datorează, la fel și femeia bărbatului.” (7,1-11)

Despre cuplurile mixte, alcătuite dintr-un creștin și un necreștin. (7,12-16)

Păstrarea condiției sociale și după convertire. „Fiecare așa cum a fost chemat, așa să rămână!” (7,20)

Relația dintre bărbat și femeie în perspectivă eschatologică. Familia, cu grijile ei, îi leagă pe credincioși de cele lumești. Fecioria ajută mai mult la pregătirea pentru A Doua Venire. Dar nu toți rezistă ispitelor cărnii. (7,25-40)

Despre jertfele aduse idolilor și consumarea lor de către creștini. (8)

Metamorfozele apostolului pentru binele celor evanghelizați: „Pentru iudei m-am făcut asemenea unui iudeu, ca să-i câștig pe iudei; pentru cei de sub Lege, asemenea unuia de sub Lege – eu însumi nefiind de sub Lege –, ca să-i câștig pe cei de sub Lege; pentru cei care nu sunt ai Legii, asemenea unuia care nu este al Legii – eu nefiind fără Legea lui Dumnezeu, ci în Legea lui Hristos –, ca să-i câștig pe cei ce nu sunt ai Legii. M-am făcut slab pentru cei slabi, ca să-i câștig pe cei slabi. Pentru toți m-am făcut toate, ca să-i mântuiesc pe unii cu orice chip. Pe toate le fac pentru evanghelie, ca să devin părtaș la [binefacerile] ei.” (9,20-23)

„Toate sunt îngăduite”, dar nu toate sunt de folos. (10,23)

Femeia trebuie să se acopere atunci când se roagă și profetește. „Capul oricărui bărbat este Hristos, capul femeii este bărbatul, iar capul lui Hristos, Dumnezeu.

Orice bărbat care se roagă ori profetește cu capul acoperit își face de rușine capul. Orice femeie care se roagă și profetește cu capul neacoperit își face de rușine capul.” (11,3-5)

Euharistia. Cea mai veche mărturie din istoria creștinismului. (11,23-26)

Doar cei vrednici se pot împărtăși. „Cine va mânca pâinea și va bea paharul Domnului cu nevrednicie se face vinovat față de trupul și de sângele Domnului”. (11,27)

„Diferite feluri de harisme, dar același Duh” (12,4). Manual despre vorbirea în limbi și despre adevărata profetizare. (2-16)

„Fiecăruia i se dă manifestarea Duhului cu un folos. Unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înțelepciune; altuia, cuvânt de cunoaștere, după același Duh; altuia, credință, prin același Duh; altuia, harisme de vindecare, printr-un singur Duh; altuia, săvârșirile de minuni, altuia, profetie; altuia, deosebirea duhurilor; celuilalt, [vorbirea] în limbi diferite; altuia, tălmăcirea limbilor. Iar pe toate acestea le inspiră unul și același Duh, care împarte [darul] fiecăruia, personal, cum vrea.” (12,7-11)

Cea mai înaltă harismă dintre toate, dragostea-*agape*. Cântarea Dragostei: „De-aș vorbi în limbile